STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Sokratas prieš Atėnus	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): doc. dr. Vytautas Ališauskas	VU Filologijos fakulteto Klasikinės filologijos katedra

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamasis

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Pavasario semestras	Lietuvių k.

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra):** nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	32	98

Dalyko (modulio) tikslas

Šiuo dalyku siekiama:

- problemiškai pristatyti ankstyvosios graikų filosofijos sofistų ir Sokrato mokyklas;
- supažindinti su ankstyvosios graikų filosofijos tyrimo problemomis ir metodais;
- supažindinti su kultūrinio konteksto svarba graikų filosofijos tyrimams;
- formuoti filosofinės analizės įgūdžius;
- mokyti atpažinti ankstyvosios graikų filosofijos šaltinių specifiką;
- ugdyti savarankiškos šaltinių ir antrinės literatūros analizės gebėjimus;
- ugdyti analitinį ir kritinį mąstymą.

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Gebės rinkti ir sisteminti informaciją apie ankstyvosios graikų filosofijos autorius ir jų tekstus iš įvairių mokslinių šaltinių, naudojantis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis, biblioteka ir kt.;	Savarankiškas pranešimo rengimas, pasirengimas seminarams.	Kaupiamasis vertinimas: pranešimo rengimas ir įgyvendinimas semestro metu, rašto darbo rengimas.
Gebės analizuoti ankstyvosios graikų filosofijos tekstus, praktiškai pritaikydami jau įgytas graikų k. žinias ir remdamiesi kritine moksline literatūra.	Pasirengimas paskaitoms ir seminarams, pirminių šaltinių filologinė analizė.	Kaupiamasis vertinimas: pranešimo rengimas ir įgyvendinimas semestro metu, ir diskusijos seminarų metu, rašto darbo rengimas ir egzaminas sesijos metu.
Įgis žinių apie graikų filosofijos vystymąsi ir jo kultūrinį kontekstą VII-V a. pr. Kr.	Probleminis, diachroninis-kultūrinis dėstymas, lyginamoji analizė.	Kaupiamasis vertinimas: pranešimo rengimas semestro metu, rašto darbo rengimas ir egzaminas sesijos metu.
Gebės kelti probleminius klausimus, savarankiškai ir kritiškai įvertinti pirminius filosofijos šaltinius ir mokslinius jų tyrimus.	Grupės diskusija seminarų metu, pranešimo rengimas.	Kaupiamasis vertinimas: pasiruošimas pranešimui, aktyvus dalyvavimas seminare, diskusija seminaro metu, atsakymas į atviro

		pobūdžio klausimą egzamino metu.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	**Visas kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**	**Savarankiškai atliekamos užduotys**
1. *Sophia* ir sofistų fenomenas, kultūrinis ir istorinis kontekstas. Esminiai filosofijos istorijos posūkiai Sokrato ir sofistų periodu.	4		2				**6**	**4**	Tekstų ir papildomos literatūros skaitymas, pasirengimas dalyvauti seminaro diskusijoje.
2. Sofistai: retorika ir kalbos reliatyvumas (Gorgijas, Protagoras)	2		2				**4**	**8**	Tekstų ir papildomos literatūros skaitymas, pasirengimas dalyvauti seminaro diskusijoje.
3. Sofistai: *physis* vs. *nomos* – sofistų antropologija, politikos, sociumo ir religijos sampratos	2		2				**6**	**8**	Tekstų ir papildomos literatūros skaitymas, pasirengimas dalyvauti seminaro diskusijoje.
4. Istorinio Sokrato problema: šaltiniai ir jų interpretacija	2		2				**4**	**8**	Tekstų ir papildomos literatūros skaitymas, pasirengimas dalyvauti seminaro diskusijoje.
5. Sokratiškasis metodas	2		2				**4**	**8**	Tekstų ir papildomos literatūros skaitymas, pasirengimas dalyvauti seminaro diskusijoje.
6. Sokratas kultūrinės pervartos kontekste	2		2				**4**	**8**	Tekstų ir papildomos literatūros skaitymas, pasirengimas dalyvauti seminaro diskusijoje.
7. Sokratas kaip gyvenimo ir filosofijos mokytojas	2		2				**4**	**8**	Tekstų ir papildomos literatūros skaitymas, pasirengimas dalyvauti seminaro diskusijoje.
8. Sokratas kaip simbolinė filosofo figūra nuo Antikos iki šių dienų			2				**2**	**4**	Tekstų ir papildomos literatūros skaitymas, pasirengimas dalyvauti seminaro diskusijoje.
9. Rašto darbas								**26**	Rašto darbo temos pasirinkimas, tekstų ir papildomos literatūros skaitymas, rašto darbo struktūros planavimas, savarankiškas medžiagos rinkimas ir analizė, rašto darbo parengimas.
10. Egzaminas								**16**	Medžiagos sisteminimas ir kartojimas, papildomos literatūros skaitymas.
Iš viso	16		16				**32**	**98**	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai

Kaupiamasis vertinimas:			
Aktyvus dalyvavimas seminaruose ir paskaitose	20 proc.	Semestro metu	Lankomumas, įsitraukimas į diskusijas seminarų metu ir bent vienas teminis pristatymas, pasižymintis papildomos literatūros naudojimu, struktūruotu dėstymu ir adekvačių išvadų formulavimu.
Rašto darbas	40 proc.	Egzaminų sesijos metu.	Rašto darbas iki 20000 spaudos ženklų (su tarpais). Vertinimo kriterijai: Struktūra, tinkamas pirminių šaltinių citavimas, kritinės antrinės literatūros naudojimas (ne mažiau kaip 3 pozicijos), taisyklinga, sklandi ir akademinį stilių atitinkanti kalba, adekvatus mokslinės problemos ir išvadų formulavimas.
Egzaminas	40 proc.	Egzaminų sesijos metu.	Atsakymas žodžių į vieną atviro pobūdžio klausimą iš išankstinių klausimų sąrašo. Vertinimo kriterijai: medžiagos išmanymas ir gebėjimas savarankiškai formuluoti išsamų atsakymą.

Generatyvinio dirbtinio intelekto naudojimas
Generatyvinio DI priemonės naudojamos ir deklaruojamos laikantis VU Filologijos fakultete galiojančios tvarkos. Nedeklaruotas arba nustatytai tvarkai prieštaraujantis naudojimas vertinamas kaip akademinio sąžiningumo pažeidimas.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
André Laks and Glenn W. Most, edd.	2016	*Early Greek Philosophy*	vol. VIII-IX: Sophists, Part 1-2	Cambridge, MA: Harvard University Press. Prieiga internetu: loebclassics.com/view/LCL531/2016/pb_LCL531.i.xml ; loebclassics.com/view/LCL532/2016/pb_LCL532.i.xml
Sud. Bronius Genzelis	1977	*Filosofijos istorijos chrestomatija. Antika*		Vilnius: Mintis
Gorgijas	2001	*Helenės pagyrimas,* in: *Literatūra*, p. 26-28. Iš sen. graikų k. vertė T. Aleknienė	43 (3)	Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Platonas	2014	*Valstybė* (I knyga). Iš sen. graikų k. vertė J. Dumčius		Vilnius: Margi raštai
Platonas	2016	*Charmidas*. Iš sen. graikų k. vertė A. Jaskelevičius		Vilnius: Jonas ir Jokūbas
Platonas	1995	*Kritonas,* in: id. *Sokrato apologija. Kritonas*. Iš sen. graikų k. vertė A. Smetona		Vilnius: Aidai
Ksenofontas	1993	*Atsiminimai apie Sokratą*. Iš sen. graikų k. vertė V. Kazanskienė		Vilnius: Pradai

Aristofanas	1989	*Debesys*, in: *Antikinės komedijos*, sud D. Dilytė, p. 4-69. Iš sen. graikų. k. vertė J. Dumčius		Vilnius: Vaga
Papildoma literatūra				
Joshua Billings and Cristopher Moore, edd.	2023	*The Cambridge Companion to the Sophists*		Cambridge: CUP
Donald R. Morrison, ed.	2011	*The Cambridge Companion to Socrates*		Cambridge: CUP
Gregory Vlastos	1991	*Socrates : Ironist and Moral Philosopher*		Cambridge: CUP
W. K. C. Guthrie	1971	*The Sophists*		Cambridge: CUP
Thomas C. Brickhouse and Nicholas D. Smith, edd.	2002	*The Trial and Execution of Socrates: Sources and Controversies*		New York, Oxford: OUP
Simas Čelutka	2013	*Protagoro reliatyvizmas: Fragmentų Analizė*, in: *Problemos*, p. 49-61.	83	Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Vladimiras Šilkarskis	1935	*Sokratas ir jo evangelija*, in: *Platonas, Sokrato gynimasis teisme ir Kritonas*.		Kaunas: Švietimo m-jos knygų leidimo komisija
Vosylius Sezemanas	1984	*Sokratas ir savęs pažinimo problema*, in: *Dorovė ir tradicijos. Etikos etiudai. 8*, p. 275-337.		Vilnius: Mintis

Aprašas atnaujintas 2026-11-18.

COURSE UNIT (MODULE) DESCRIPTION

Course unit (module) title	Code
Socrates against Athens	

Academic staff	Core academic unit(s)
Coordinating: assoc. Prof. dr. Vytautas Ališauskas	Faculty of Philology Department of Classical Philology

Study cycle	Type of the course unit
First	Optional

Mode of delivery	Semester or period when it is delivered	Language of instruction
Frontal lectures	Spring semester	English

Requisites	
Prerequisites: none	**Co-requisites (if relevant):** none

Number of ECTS credits allocated	Student's workload (total)	Contact hours	Individual work
5	130	32	98

Purpose of the course unit

This course unite seeks to:

- present the schools of the Sophists and Socrates in a critical way;
- introduce the problems and methods of research in early Greek philosophy;
- introduce the importance of cultural context for the study of Greek philosophy;
- develop students' skills in philosophical analysis;
- teach students to recognise the specificities of the sources of early Greek philosophy;
- develop the students' ability to independently analyse primary sources and secondary literature;
- develop analytical and critical thinking.

Learning outcomes of the course unit	Teaching and learning methods	Assessment methods
Students will be able to collect and systemise information on the authors and texts of early Greek philosophy from a variety of scholarly sources, using modern information technology, the library, etc.;	Preparation of individual presentation, preparation for seminars.	Cumulative assessment: preparation of an individual presentation, preparation of a written work.
Students will be able to analyse early Greek philosophical texts by putting into practice their knowledge of Greek and drawing on critical scholarly literature.	Preparation for lectures and seminars, philological analysis of primary sources.	Cumulative assessment: preparation and implementation of an individual presentation during the semester and discussions during seminars, preparation of a written paper and examination at the end of the semester.
Students will gain knowledge of the development of Greek philosophy and its cultural context in the 7th-5th centuries BC.	Problem-based, diachronic-cultural teaching, comparative analysis.	Cumulative assessment: preparation of an individual presentation during the semester, preparation of a written thesis and examination at the end of the semester.

Students will be able to pose problematic questions, independently and critically evaluate primary philosophical sources and scholarly research on them.	Group discussion during seminars, preparation of a presentation.	Cumulative assessment: preparation for the presentation, active participation in the seminars, discussions during seminars, answer to an open-ended question during the examination.

Content	**Contact hours**							**Individual work: time and assignments**	
	Lectures	Tutorials	Seminars	Workshops	Laboratory work	Internship	**Contact hours, total**	**Individual work**	**Tasks for individual work**
1. *Sophia* and the Sophist phenomenon, cultural and historical context. The major turning points in the history of philosophy in the Socratic and Sophistic period	4		2				**6**	**4**	Reading seminar texts and additional literature, preparing to participate in the seminar discussion.
2. The Sophists: rhetoric and the relativity of language (Gorgias, Protagoras)	2		2				**4**	**8**	Reading seminar texts and additional literature, preparing to participate in the seminar discussion.
3. Sophists: *physis* vs. *nomos* – Sophistic anthropology, concepts of politics, society and religion	2		2				**6**	**8**	Reading seminar texts and additional literature, preparing to participate in the seminar discussion.
4. The problem of the historical Socrates: sources and their interpretation	2		2				**4**	**8**	Reading seminar texts and additional literature, preparing to participate in the seminar discussion.
5. The Socratic method	2		2				**4**	**8**	Reading seminar texts and additional literature, preparing to participate in the seminar discussion.
6. Socrates in the context of cultural subversion	2		2				**4**	**8**	Reading seminar texts and additional literature, preparing to participate in the seminar discussion.
7. Socrates as a teacher of life and philosophy	2		2				**4**	**8**	Reading seminar texts and additional literature, preparing to participate in the seminar discussion.
8. Socrates as a symbolic figure of philosopher from Antiquity to the present day			2				**2**	**4**	Reading seminar texts and additional literature, preparing to participate in the seminar discussion.

9. Thesis								**26**	Choosing a topic, reading primary sources and additional literature, planning the structure of the thesis, individually collecting material and analysing it, writing the thesis.
10. Examination								**16**	Systematisation of class material and repetition, reading, analysing and interpreting additional literature.
Total	16		16				**32**	**98**	

Assessment strategy	Weight %	Deadline	Assessment criteria
Cumulative assessment:			
Active participation in seminars and lectures	20	During the semester	Attendance, involvement in discussions and at least one thematic presentation characterised by the use of supplementary literature, structure and adequate conclusions.
Thesis	40	End of the semester	Written work of up to 20 000 characters (including spaces). Assessment criteria: structure, appropriate citation of primary sources, use of critical secondary literature (at least 3 references), correct, fluent and academic-style language, adequate presentation of the scientific problem and conclusions.
Examination	40	End of the semester	Oral answer to one open-ended question from the previously received list of questions. Assessment criteria: knowledge of the material and ability to formulate a detailed answer independently.
Generative Artificial Intelligence Use Generative AI tools must be used and declared in accordance with the procedures established by the Faculty of Philology at Vilnius University. Any undeclared use of such tools, or any use that violates these procedures, constitutes a breach of academic integrity.			

Author (-s)	Publishing year	Title	Issue of a periodical or volume of a publication	Publishing house or web link
Required reading				
André Laks and Glenn W. Most, edd.	2016	*Early Greek Philosophy*	vol. VIII-IX: Sophists, Part 1-2	Cambridge, MA: Harvard University Press.
Bronius Genzelis, ed.	1977	*Filosofijos istorijos chrestomatija. Antika* [*Anthology of the history of philosophy. Ancient philosophy*]		Vilnius: Mintis
Gorgias		*Encomium of Helen*		
Plato		*Republic* (I)		
Plato		*Charmides*		
Plato		*Crito*		
Xenophon		*Memorabilia*		
Aristophanes		*Clouds*		
Recommended reading				
Joshua Billings and Cristopher Moore, edd.	2023	*The Cambridge Companion to the Sophists*		Cambridge: CUP

Donald R. Morrison, ed.	2011	*The Cambridge Companion to Socrates*		Cambridge: CUP
Gregory Vlastos	1991	*Socrates : Ironist and Moral Philosopher*		Cambridge: CUP
W. K. C. Guthrie	1971	*The Sophists*		Cambridge: CUP
Thomas C. Brickhouse and Nicholas D. Smith, edd.	2002	*The Trial and Execution of Socrates: Sources and Controversies*		New York, Oxford: OUP
Simas Čelutka	2013	*Protagoro reliatyvizmas: Fragmentų Analizė*, in: *Problemos*, p. 49-61. [*Protagorean Relativism: An Analysis of the Fragments*]	83	Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Vladimiras Šilkarskis	1935	*Sokratas ir jo evangelija,* in: *Platonas, Sokrato gynimasis teisme ir Kritonas.* [*Socrates and his Gospel*]		Kaunas: Švietimo m-jos knygų leidimo komisija
Vosylius Sezemanas	1984	*Sokratas ir savęs pažinimo problema*, in: *Dorovė ir tradicijos. Etikos etiudai. 8*, p. 275-337. [*Socrates and the problem of self-knowledge*]		Vilnius: Mintis

Updated the 18th of November 2026.